Strateginotat for økonomiplanperioden 2021-2024

Innledning ... 3
Demografiske forhold og utfordringer knyttet til dette ... 4
Satsinger i kommuneproposisjon 2021 ... 4
Frie inntekter 2021-2024 ... 4
Bærekraftsmål ... 4
Digitalisering ... 4
Toppfinansiering særlig ressurskrevende tjenester og rapportering av psykisk utviklingshemmede til inntektssystemet ... 4
Investeringstilskudd heldøgns omsorgsplasser ... 5
Forslag til endringer i barnevernloven ... 5
Endringer i opplæringsloven og barnehageloven ... 5
Ny nasjonal rammeplan for SFO ... 5
Midler til lærernorm ... 6
Tilskudd til tros- og livssynsamfunn ... 6
Distriktsindeks ... 6
Pensjonskostnader ... 6
Eiendomsskatt ... 7
Rådmannens vurderinger av kommuneproposisjon 2021 og kommunens økonomiske status ... 7
Rammer i økonomiplan 2021-2024 ... 7
Hovedoversikt 2021-2024 ... 8
Frie inntekter - rammetilskudd og skatteinntekter ... 8
Eiendomsskatt ... 9
Finansutgifter ... 9
Fellesutgifter ... 10
Utfordringsbildet virksomhetsområdene ... 11
Oppvekst ... 11
NAV ... 14
Helse og omsorg ... 14
Kultur ... 17
Plan, landbruk og kommunalteknikk ... 18
Satsingsområder og effektiviseringsarbeid ... 21
Klimabudsjett ... 21
Helsefremmende organisasjon ... 21

Digitalisering - Diginn 23
Investeringsrammer 2021- 2024 23
Rådmannens oppsummering av utfordringsbildet for 2021 og videre arbeid..... 23

Innledning

Etter kommunens økonomiske planleggingssystem skal strateginotatet legges fram for kommunestyret i juni året før kommende økonomiplanperiode.

Strateginotatet skal gi et overordnet bilde av de økonomiske rammene for kommunens drift og investeringer for perioden 2021 til 2024.

Utgangspunktet for strateginotat er gjeldende budsjett og økonomiplan for perioden 2020-2023, politiske vedtak, samt kommuneproposisjon 2021 (Prp. 105S). Notatet tar opp eventuelle behov for endringer i forutsetningene som ble lagt til grunn for gjeldende økonomiplan, vedtatt av kommunestyret i desember 2019.

I dette notatet vil rådmannen redegjøre kort for endringer som kan ha betydning for kommunens økonomiske planer generelt og for planleggingsrammene for 2021. Strateginotatet er dermed på mange måter å betrakte som første fase i det forestående budsjettarbeidet for perioden 2021 – 2024.

Kommunen har gjort, og gjør fortsatt, en stor innsats for å bekjempe de helsemessige konsekvensene av koronapandemien, og skal samtidig sørge for at innbyggerne kan motta tjenestene de er avhengige av hver dag. Dette har medført, og vil medføre, økonomiske merutgifter og tap av inntekter som kommunen er avhengig av å få kompensert. De økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av virusutbruddet, er omfattende, men det er fortsatt svært usikkert hvor store de vil bli.

Årets strateginotat er i aller høyeste grad preget av at vi befinner oss i en situasjon som er meget uforutsigbar. Norge har nettopp gått gjennom den største krisen i nyere tid, og hele samfunnet ble satt på vent i mange uker. Inderøy kommune har vært, på lik linje med resten av kommune-Norge, i krisemodus. Dette vil si at diverse tiltak er satt i verk, uten at det er foretatt grundige analyser av kostnader, verken på kort eller lang sikt. Rådmannen har fortløpende rapportert om iverksatte tiltak og økonomiske konsekvenser av disse. Dette står også nærmere omtalt i tertialrapporten for første tertial 2020.

Hvordan resten av 2020 vil utvikle seg i et økonomisk perspektiv, er høyst usikkert. Kort oppsummert går denne usikkerheten ut på følgende:

- Økonomiske langtidsvirkninger av tiltakene som er satt i verk.
- Behov for ytterligere tiltak fra kommunens side knyttet til Covid-19 pandemien. Dette vil i stor grad være avhengig av hvordan smittesituasjonen utvikler seg. Folkehelseinstituttet (FHI) anbefaler kommunene om å forberede seg til et nytt smitteutbrudd på slutten av 2020 – dette har selvsagt også økonomiske konsekvenser.
- Økonomiske virkninger som følge av lavere sysselsetting, både i form for økt behov for sosialstønad og lavere skatteinngang.
- Det er stor usikkerhet om kommunesektoren vil få ytterliggere krisehjelp fra staten. Som det framkommer i dette strateginotatet, legges det verken i RNB og kommuneproposisjon, opp til ytterliggere krisehjelp for kommunesektoren.

I tillegg til ovennevnte, er det følgende områder som krever særskilt oppmerksomhet i det forestående arbeidet med budsjett og økonomiplan for perioden 2021 – 2024:

- Forventet overforbruk innen drift, og primært oppvekstsektoren. Overforbruket knyttes til både særskilte Covid-19 tiltak, men også et for høyt driftsnivå i utgangspunktet.

- Investeringer i et nytt oppvekstsenter vest for Straumen.
- Investeringer i nye omsorgsbygg i både Mosvik og Straumen.
- Bekymringsverdig økning i økonomisk sosialhjelp.

Prognosene i strateginotatet bygger på kommuneproposisjonen. Proposisjonen blir lagt fram av en mindretallsregjering, og i skrivende stund er den ikke vedtatt i Stortinget ennå. Dette vil si at det kan komme endringer i sentrale føringer som følge av pågående forhandlinger.

Demografiske forhold og utfordringer knyttet til dette

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har foretatt beregninger som viser at kommunesektoren kan få merutgifter i 2021 på om lag 2 mrd. kroner knyttet til den demografiske utviklingen. Herunder er 1,6 mrd. kroner knyttet til tjenester som finansieres av de frie inntektene, fordelt på 1,3 mrd. kroner på kommunene og 0,3 mrd. kroner på fylkeskommunene.

Satsinger i kommuneproposisjon 2021

Frie inntekter 2021-2024

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på mellom 2 og 2,4 mrd. kroner i 2021. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2020 i revidert nasjonalbudsjett 2020, korrigert for virkningene av virusutbruddet.

Bærekraftsmål

Kommunesektoren tillegges en avgjørende rolle for at vi som nasjon skal klare å nå bærekraftsmålene innen 2030. Kommuner og fylkeskommuner har ansvar for politiske prioriteringer på en lang rekke av de områdene som bærekraftsmålene handler om. Regjeringen legger vekt på at arbeidet med å realisere bærekraftsmålene sikres bred forankring gjennom den regionale og kommunale planleggingen.

Digitalisering

Regjeringen tar sikte på å legge fram en stortingsmelding om innovasjon i offentlig sektor innen kort tid. Meldingen skal gi en tydeligere retning for innovasjon i offentlig sektor. Meldingen vil vektlegge hvorfor offentlig sektor må innovere, hva innovasjon i offentlig sektor er og status for innovasjon i offentlig sektor. Meldingen vil videre omtale regjeringens hovedgrep for å øke innovasjonstakten og -evnen i offentlig sektor.

Toppfinansiering særlig ressurskrevende tjenester og rapportering av psykisk utviklingshemmede til inntektssystemet

Toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester og innrapporteringen av personer med psykisk utviklingshemming, er to ordninger som påvirker finansieringen av sentrale velferdstjenester. Ordningene bidrar til å fordele og omfordele betydelige midler til kommunene, og toppfinansieringsordningen innebærer at staten dekker utgifter til en tjeneste som er et ordinært kommunalt ansvar.

Telemarksforsking finner alt i alt få tegn til at toppfinansieringsordningen påvirker omfang, innretning eller organisering av tjenester i en retning som går på tvers av regelverk, helsefaglige vurderinger eller effektivitet. Telemarksforsking mener at ordningens betydning for ressursfordeling mellom kommuner, synes å være viktigere. De mener at toppfinansieringsordningen sikrer at kommuner med mange ressurskrevende brukere, også har ressurser til andre brukere og innbyggere.

I fordelingen av rammetilskuddet til kommunene, tas det hensyn til antall personer med psykisk utviklingshemming i kommunene. Kommunene registrerer og rapporterer hvert år inn antall personer med psykisk utviklingshemming som har vedtak om kommunale tjenester. Telemarksforsking finner ikke tegn som kan tyde på at kommunene har økonomiske insentiver til å lete etter personer som kan oppfylle diagnosekravet, og sørge for at disse blir diagnostisert. Videre mener Telemarksforskning at kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming, er lite treffsikkert når det gjelder å kompensere for forskjeller i utgiftsbehov. Telemarksforsking har i sin rapport synliggjort effekter av å fjerne kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming fra fordelingen av rammetilskuddet.

Investeringstilskudd heldøgns omsorgsplasser

Det er bevilget en tilsagnsramme på 3,6 mrd. kroner for å legge til rette for investeringstilskudd til 2 000 heldøgns omsorgsplasser i 2020, likt fordelt mellom postene for rehabilitering mv., kap. 761, post 63, og netto tilvekst, kap. 761, post 69. Videre dekker bevilgningen investeringstilskuddet til lokalt produksjonskjøkken med en tilsagnsramme på 96,8 mill. kroner i 2020. For å motta fullt tilskudd til rehabilitering og/eller bygging av nye heldøgns omsorgsplasser, foreslås det at framtidige prosjekter må inneholde lokale produksjonskjøkken.

Det tas sikte på å innføre plankravet fra og med budsjettåret 2021, men endelig innføringstidspunkt tilpasses tilsagnsrammen og situasjonen knyttet til covid-19.

Forslag til endringer i barnevernloven

Departementet foreslår også å utvide aldersgrensen for rett til ettervern for barnevernsbarn, fra 23 til 25 år. Forslaget kan medføre om lag 24 mill. kroner i årlige merutgifter for kommunene. Departementet vil komme tilbake til nødvendige bevilgningsendringer i de ordinære budsjettforslagene. Dette må for øvrig også sees i lys av den forestående barnevernsreformen, som blant annet inneholder en betydelig overføring av oppgaver fra staten til kommunesektor. Konsekvenser av denne reformen for kommunesektor, vurderes som omfattende.

Endringer i opplæringsloven og barnehageloven

Kunnskapsdepartementet vil innføre en plikt for kommunen til å vurdere alle barns norskkunnskaper før skolestart; dette for å identifisere barn som har behov for nærmere kartlegging av sine norskkunnskaper. Forslaget vil bli sendt på høring, og departementet tar sikte på å legge fram en lovproposisjon våren 2021.

Ny nasjonal rammeplan for SFO

Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag å utarbeide et forslag til ny nasjonal rammeplan for SFO, som gir rom for lokale variasjoner. Rammeplanen skal ha status som forskrift, og fastsettes av departementet. Departementet legger opp til at rammeplanen skal tre i kraft fra skolestart skoleåret

2021/22, jf. Meld. St. 6 (2019–2020) *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.*

Midler til lærernorm

I 2021 vil 50 prosent av midlene fordeles etter den reviderte delkostnadsnøkkelen for grunnskole, mens de resterende 50 prosent fortsatt blir gitt en særskilt fordeling i 2021. Fra og med 2022 blir også de resterende midlene fordelt etter de ordinære kriteriene i inntektssystemet.

Tilskudd til tros- og livssynsamfunn

Stortinget har vedtatt ny lov om tros- og livssynsamfunn, jf. Prop. 130 L (2018–2019) og Innst. 208 L (2019–2020). Den nye loven trer i kraft fra 1. januar 2021. Loven innebærer at staten overtar kommunenes finansieringsansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. For tros- og livssynssamfunnene utenom Den norske kirke, vil overgang til én nasjonal tilskuddssats basert på kommunal og statlig ressursbruk, virke forenklende og utjevnende. Barne- og familiedepartementet vil komme tilbake i statsbudsjettet for 2021 med forslag til uttrekk av midler fra rammetilskuddet.
Anslaget på frie inntekter pr mai 2020, vil dermed bli nedjustert i forbindelse med framleggelse av statsbudsjettet.

Distriktsindeks

Distriktsindeksen viser graden av distriktsutfordringer i kommunene og benyttes blant annet som grunnlag for bruk av distriktspolitiske virkemidler, herunder for å avgrense virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte og ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Den benyttes i dag også ved fordeling av distriktstilskudd Sør-Norge og småkommunetillegget i distriktstilskudd Nord-Norge i inntektssystemet for kommunene.

I nytt inntektssystemutvalg, som regjeringen tar sikte på å utnevne våren 2020, skal det foretas en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet (jf. kapittel 3.1). Departementet vil derfor vente med å foreta endringer i distriktstilskudd Sør-Norge og distriktstilskudd Nord-Norge, til utvalget har kommet med sin utredning.

Den samme distriktsindeksen som brukes i inntektssystemet i 2020, dvs. distriktsindeksen fra 2017, benyttes inntil videre.

Pensjonskostnader

Kommunal- og moderniseringsdepartementet anslår en vekst i kommunesektorens samlede pensjonskostnader i størrelsesorden 300 mill. kroner i 2021, utover anslått lønnsvekst. Anslaget er beheftet med betydelig usikkerhet.

Samlet sett anslås det dermed at nivået på de samlede pensjonskostnadene i 2021, blir klart lavere enn anslaget for 2020 i statsbudsjettet for 2020.

Departementet har for 2021 ikke foretatt endringer i de økonomiske forutsetningene for beregning av de regnskapsmessige pensjonskostnadene. Departementet vil opplyse nærmere om de økonomiske forutsetningene for beregning av pensjonskostnadene i rundskriv til alle kommuner og fylkeskommuner.

Eiendomsskatt

Den varslede nedsettelsen av maksimalsats for eiendomsskatt på bolig og fritidsbolig fra 5 promille til 4 promille, utsettes til 2022.

Rådmannens vurderinger av kommuneproposisjon 2021 og kommunens økonomiske status

Kommuneproposisjonen gir signaler om strammere inntektsnivå i årene framover. Det er etter rådmannens vurdering spørsmål om kommunen vil få en tilsvarende kostnadsreduksjon knyttet til lønnsoppgjør, pensjon. I vurderingen av handlingsrommet for 2021, må prognose for frie inntekter sammenholdes med de *faktiske* utgiftsnivået i 2020. Rådmannen viser til tertialrapport pr april som skisserer et utfordringsbilde på anslagsvis 5-6 mill kroner i driften, samt betydelig usikkerhet knyttet til økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser knyttet til covid-19.

Etter rådmannens vurdering er kommunens utfordringsbilde betydelig større enn inneværende økonomiplan skisserer. Frie inntekter reduseres, aktivitetsnivået i driften er for høyt, og det knyttes stor usikkerhet til utvikling i sentrale utgiftsposter som lønns- og pensjonsutvikling, samt rentenivå.

Handlingsregler og mål

Kommuneloven setter krav til at kommunestyret fastsetter finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi.

Rådmannen har tatt utgangspunkt i kommunestyrets vedtatte økonomiske målsettinger/handlingsregler i forbindelse med budsjett 2020, og foreslår følgende handlingsregler:

- Mål for netto driftsresultat er 2 % av driftsinntektene.
- Mål for disposisjonsfondet sette til 10 % av driftsinntektene
- Investeringer må vurderes i forhold til framtidig effektiviseringsgevinst, slik at gjeldsnivå pga. netto finansutgifter over tid reduseres til et nivå med sammenlignbare kommuner

Ut fra kommunens inntektsnivå, samt nedtrapping av inndelingstilskudd fra 2027, er det avgjørende at kommunen er rustet økonomisk sett til å møte de økonomiske utfordringene. Et merforbruk og/eller mindreinntekter vil tære direkte på disposisjonsfondet. Det er derfor viktig å bygge opp disposisjonsfondet opp mot 10 % av brutto driftsinntekter.

Kommunen står overfor betydelige investeringer som vil medføre behov for ytterligere låneopptak. Investeringer bør vurderes ut fra effektivisering på drift. Videre bør det vurderes en handlingsregel om andel netto finansutgifter som vurderes som forsvarlig mht ut fra økonomisk handlingsrom. Rådmannen vil i forbindelse med videre budsjettarbeid, vurdere handlingsregler som kan knyttes til finansutgifter og/eller gjeldsnivå.

Rammer i økonomiplan 2021-2024

Rådmannens strateginotat viser etter videreføring av gjeldende økonomiplan, oppdatert med anslag i kommuneproposisjon for 2021, og et netto driftsresultat på 2 %. Dette gir et utfordringsbilde på 14 til 21 mill. kroner i økonomiplanperioden.

Hovedoversikt 2021-2024

	Oppr. budsjett 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024
Sentrale inntekter					
Skatt på inntekt og formue	-165 713	-161 670	-161 670	-161 670	-161 670
Ordinært rammetilskudd	-266 718	-266 160	-265 956	-265 787	-265 799
Skatt på eiendom	-16 309	-16 309	-18 000	-18 000	-18 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-1 090	-1 090	-1 090	-1 090	-1 090
Andre generelle statstilskudd	-2 331	-2 273	-2 213	-2 152	-2 152
Sum Sentrale inntekter	**-452 161**	**-447 502**	**-448 928**	**-448 698**	**-448 710**
Sentrale utgifter					
Pensjon	2 972	5 464	7 064	9 333	9 333
Lønnsreserve	0	6 525	5 889	4 699	4 699
Tap på fordringer	230	230	230	230	230
Eiendomskatt	30	30	30	30	30
Sum Sentrale utgifter	**3 232**	**12 249**	**13 213**	**14 292**	**14 292**
Tjensteområdene:					
Driftsutgifter per tjenesteområde	393 450	378 540	380 187	382 544	382 544
Korr avskrivninger i tjeesteområdene	-31 352	-31 352	-31 352	-31 352	-31 352
Korr finans og avsetninger i tjenesteområdene	6 644	6 644	6 524	6 524	6 524
Korr driftsutgifter enheter	**431 446**	**416 536**	**418 063**	**420 420**	**420 420**
Brutto resultat (KOSTRA)	**-17 483**	**-18 717**	**-17 652**	**-13 986**	**-13 998**
Netto finansutgifter og inntekter					
Renteinntekter og utbytte	-8 032	-8 032	-8 032	-8 032	-8 032
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	18 550	21 550	23 550	21 000	21 000
Avdrag på lån	36 330	39 724	46 100	45 000	45 000
Finansutgifter i tjenesteområdene	-215	-215	-215	-215	-215
Sum Netto finansutgifter og inntekter	**46 633**	**53 027**	**61 403**	**57 753**	**57 753**
Motpost avskrivninger	-31 352	-31 352	-31 352	-31 352	-31 352
Netto driftsresultat	**-2 202**	**2 959**	**12 399**	**12 415**	**12 403**
Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner					
Til ubundne avsetninger	5 881	12 500	12 500	12 500	12 500
Til bundne avsetninger	4 850	4 850	4 850	4 850	4 850
Bruk av ubundne avsetninger	-2 100	0	0	0	0
Netto avsetninger i tjenesteområdene	-6 429	-6 429	-6 309	-6 309	-6 309
Sum Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner	**2 202**	**10 921**	**11 041**	**11 041**	**11 041**
Årsoverskudd / underskudd	**0**	**13 880**	**23 440**	**23 456**	**23 444**

Frie inntekter - rammetilskudd og skatteinntekter

Rådmannens prognoser baserer seg på KS sin prognosemodell for frie inntekter (STOLP-modellen) som er oppdatert 22. mai 2020. I prognosen legger KS til grunn en realvekst på 1,8 mrd. kroner som er midt i intervallet for anslaget.

Det legges som tidligere år, til grunn en 0-vekst i antall innbyggere i Inderøy kommune (6808 innbyggere).

For 2021 utgjør frie inntekter 428,5 mill. kroner. Sammenholdt med kostnadsnivå i 2020 som tar utgangspunkt i budsjetterte frie inntekter på 433,1 mill kroner, er det en negativ nominell vekst på 4,6 mill. kroner. Inndelingstilskudd som er midlertididige inntekter, utgjør 20 mill. kroner.

Kommuneprp. gir ikke tallanslag for realvekst som kan forventes i 2022-2024. Strateginotatet inneholder dermed ikke realvekst i frie inntekter.

Eiendomsskatt

I gjeldende økonomiplan 2020-2023 er det lagt opp til en gradvis økning av promille i løpet av økonomiplanperioden. Rådmannen oppfatter det imidlertid slik at det foreligger sterke politiske signaler om at dagens eiendomsskattenivå ikke skal oversiges, verken for næring eller boliger og fritidseiendommer. Dette vil imidlertid si at man må finne kompenserende tiltak, tilsvarende 4,7 mill. kroner i perioden 2021 – 2023.

Det gjøres også oppmerksom på at kommuneproposisjonen legger opp til at maks. promillesats holdes på 5 promille, selv om det tidligere er varslet at den skal reduseres til 4 promille.

Boliger og fritidseiendommer

Dagens skattebelastning for boliger og fritidseiendommer legges til grunn for budsjett 2021. Det gir inntekter på 13,5 mill. kroner.
For resterende del av økonomiplanperioden 2022-2024, legges et inntektsanslag på 18 mill. kroner. Dette gir merinntekt på 4,7 mill. kr i forhold til dagens nivå og innebærer en økt skattebelastning. Det gjøres oppmerksom på at promillesatsen vedtas særskilt for hvert påfølgende budsjettår, og at en økning av promillesatsen i økonomiplanperioden, dermed ikke er bindende.

Næring

Rådmannen legger til grunn et redusert inntektsnivå tilsvarende endringene i regler om nedtrapping av produksjonsutstyr. Dette gir inntekter på 2,6 mill. kroner, 218 00 kroner mindre enn i 2020.

For perioden 2022-2024 trappes inntektene ytterligere ned.

Finansutgifter

Avdrag på lån

Rådmannen legger til grunn nedbetalingsplan på lån i gjeldende økonomiplan. For utbygging av helsehus er det lagt til grunn de samme forutsetninger som inneværende økonomiplan. Fra 2021 er lagt inn økte avdrag som følge av investeringer i ny oppvekststruktur.

Prognoser for minimumsavdrag i planperioden, påvirkes av årets avskrivninger og investeringsnivå. Prognoser for minimumsavdrag indikerer at budsjetterte avdrag ligger på nivå med minimumsavdrag i 2021. Anslaget for minimumsavdrag i resterende del av økonomiplanen usikre, og ser til å ligge noe i underkant av dette nivået. Rådmannen vil understreke at anslag på minimumsavdraget og dermed differansen fra budsjetterte avdrag, er beheftet med risiko.

Rentenivå

I inneværende økonomiplan 2020- 2023 er det lagt til grunn en økende rente. I 2020 er det lagt til grunn 2,49 % og 2,84 % i 2022. Kommunen har et gjennomsnittlig rentenivå pr 25. mai på dagens lånemasse, utgjør 2,16 %. Prognose for rentenivå de neste 12 måneder på dagens lånemasse, er 1,5 %. Kommunen skal ta opp betydelig lån i 2021. De økonomiske effekter av covid-19 medfører at prognoser for framtidig rentenivå er usikkert. Rådmannen legger pr dato til grunn rentenivå i gjeldende økonomiplan, men vurderer at det er mulig å kunne legge inn et redusert rentenivå de første årene i økonomiplan 2021-2024.

Fellesutgifter

Fellesutgifter omfatter blant flere komponenter, men i sammenheng med strateginotatet ønsker rådmannen å rette hovedfokuset primært på kostnader knyttet til lønnsoppgjør og pensjon.

Lønnsoppgjør 2021

Lønnsoppgjør budsjetteres til faste priser som innebærer at budsjettert lønnsnivå for første år i planperioden legges til grunn i hele planperioden. Lønnsoppgjøret i 2020 er forventet å bli noe lavere enn budsjettert (3,2 %). Kommuneproposisjon eller KS gir ikke signaler om lønnsutvikling i 2021. Rådmannen legger inntil videre til grunn lønnsnivå i gjeldende økonomiplan.

Pensjon

Kommuneprp. anslår en vekst i kommunesektorens samlede pensjonskostnader i størrelsesorden 300 mill. kroner i 2021, utover anslått lønnsvekst. Anslaget er beheftet med betydelig usikkerhet. Samlet sett anslås det dermed at nivået på de samlede pensjonskostnadene i 2021, blir klart lavere enn anslaget for 2020 i statsbudsjettet for 2020.

Departementet har for 2021 ikke foretatt endringer i de økonomiske forutsetningene for beregning av de regnskapsmessige pensjonskostnadene. Departementet vil opplyse nærmere om de økonomiske forutsetningene for beregning av pensjonskostnadene i rundskriv til alle kommuner og fylkeskommuner.

Rådmannen har ikke prognoser fra KLP og legger dermed til grunn utvikling i pensjonsutgifter som budsjettert i inneværende planperiode. Dette innebærer en økning på 1 mill. kroner fra 2020, og ytterligere økning med 2 mill. kroner i 2023.

Nominell vekst 2020-2021

Som omtalt er det en nominell nedgang i frie inntekter. I økonomirapport for første tertial 2020, varsles det om et merforbruk knyttet til aktivitetsnivå i virksomhetene, anslagsvis 5 mill. kroner. Det henvises til tertialmeldingen for utfyllende opplysninger om dette. Nominell vekst er gjengitt i tabellen nedenfor.

Nominell vekst fra 2020-2021	**Beløp**
Frie inntekter 2021	428 500
Budsjetterte frie inntekter 2020	433 131
Nominell vekst,	-4 631
Prognose virksomhetene 2020	- 5 000
Korrigert nominell vekst 2020-2021	-11 631

Tabell: nominell vekst fra 2020 til 2021, tall i 1000 kr

Ovenstående tabell viser at vi, med utgangspunkt i prognosen for de frie inntekter i 2021 og kommunens høye driftsnivå, har en negativ nominell vekst på vel 11 mill. kroner. Kommunen vil få en negativ nominell vekst fra 2020 til 2021 som i hovedsak skyldes volumøkning i kommunens tjenesteproduksjon.

Prisvekst

I en vurdering av realvekst må det tas hensyn til forventet pris- og lønnsvekst, endringer i pensjonskostnader og finansutgifter. I tillegg vil man måtte ta høyde for diverse endrete behov i tjenesteproduksjon i de ulike driftsenhetene. I forbindelse med utarbeidelse av strateginotatet, har rådmannen foretatt en overordnet kartlegging av utfordringsbildet innenfor kommunens driftsenheter. En mer utdypende analyse av økonomiske konsekvenser i endringer i tjenesteomfang, er ikke foretatt ennå siden dette krever mer tid. I den videre budsjettprosessen vil rådmannen komme tilbake til dette, slik at konsekvensene er innarbeidet i rådmannens endelige budsjettforslag.

Kommuneprp. for 2021 signaliserer en forventet prisvekst på varer og tjenester. En antatt prisvekst på 1 % i forhold til dagens nivå på kjøp av varer og tjenester (155 mill kroner), vil utgjøre omlag 1,5 mill. kroner. For øvrig har ikke rådmannen pr dato tilstrekkelig informasjon til å gi et bilde av realveksten. Kommuneproposisjonen gir signaler om lavere vekst i pensjonsutgifter enn i 2020. Dette vil bidra positivt.

Utfordringsbildet virksomhetsområdene

Oppvekst

Utfordrende øk. situasjon

Resultatet for oppvekst i 2019, viser et overforbruk på i overkant 7 mill. kroner hvorav 4-5 mill. kroner er knyttet til barnehagesektoren. Større aktivitet, overføringer til de private barnehagene, spes.ped-tilbudet i barnehagen og økte kostnader til skoleskyss, er noe av forklaringen på overforbruket. Det henvises for øvrig også til årsrapporten som beskriver årsresultatet mer utfyllende

Årsresultat fra de siste fire årene (se tabell under), viser at oppvekstområdet har hatt et merforbruk alle disse årene.

Resultat av drift oppvekst tall i 1000 kr	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Revidert budsjett	125 338	128 220	131 638	134 990
Regnskap	128 421	130 182	135 650	142 750
Mindreforbruk(+)/Merforbruk(-)	-3 083	-1 962	-4 012	-7 760

Målet for sektoren framover må være å holde seg innenfor budsjett, noe som etter rådmannens vurdering krever god økonomistyring gjennom dialog, tett oppfølging, god budsjettdisiplin m.m.

Det kan bety at aktiviteten må tas ned, noe som i stor grad må skje gjennom reduserte lønnskostnader og da særlig på spes.ped-tilbudet i barnehagen/på enhetene. Det er viktig å merke seg at man kan bli utfordret av lærernormen og ansatte-/pedagognormen i barnehagen, dersom man tar ned stillinger i hhv. skole og barnehagen.

Det foregår per dato to utredninger som går i gjennom utfordringsbildet og ser på mulige tiltak.

For det første: Rådmannen har satt ned en intern arbeidsgruppe bestående av rektorer, styrere, økonomisjef, leder PPT og rådgiver oppvekst som skal gå i gjennom alle funksjoner på oppvekstområdet og komme med forslag til tiltak.

For det andre: PPT v/leder har fått i oppdrag fra politikken i Steinkjer, å sette ned arbeidsgrupper som skal se på organisering og kvaliteten på det spesialpedagogiske tilbudet til barn i barnehagen og elever i skolen. Her vil også økonomi være tema.
Dette arbeidet er også Inderøy inkludert i. Prosessen er igangsatt i vår, og denne rapporten skal ferdigstilles medio september 2020. Det er i skrivende stund imidlertid vanskelig å forutse hvilke økonomiske innsparinger man kan få ut av dette arbeidet, men det understrekes at det, fra rådmannens side, ligger det en klar forventning at ovenstående prosesser medfører et lavere utgiftsnivå innenfor oppvekstområdet.

Omorganisering oppvekst

Rådmannen har siste år gjennomført en omorganisering av sektorene i kommunen, og endringene innen Helse og Kommunalteknikk, plan og landbruk, er allerede gjennomført. Omorganiseringen av Oppvekst og kultur er under arbeid. Rådmannen har som utgangspunkt at man skal ha samme type organisering innen alle sektorene med enhetsledere som er underlagt sektorleder, og hvor disse har fagansvar, økonomisk ansvar og personalansvar. Det betyr at rådmannen på oppvekstområdet ser for seg enhetsledere på fagområdene skole, barnehage og kultur. Rektorer og styrere vil i dette organisasjonskartet bli tjenesteledere på samme nivå. Det henvises for øvrig også til utredningsrapporten av oppvekstsektoren, som beskriver omorganisering innen oppvekstsektoren mer utdypende. Enhetsleder for kultur er allerede tilsatt, og hun starter opp høsten 2020.

Rådmannen mener at denne omorganiseringen kan bidra til en bedre økonomistyring innen sektoren, og at man dermed kan møte den utfordrende økonomiske situasjonen man ser av regnskap for 2019 og tertialrapport levert for april 2020, på en bedre måte.

Målsettingene er altså en forbedret økonomistyring, å minske kontrollspennet for sektorleder og dagens enhetsledere/rektorer - og i tillegg å videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet mot helse/familiesenter, PPT, barnevernet. Ved omorganisering av de andre sektorene, har rådmannen lagt de samme prinsippene til grunn, og det viser seg at reduksjon av kontrollspennet pr. leder har bidratt positivt, både når det gjelder økonomistyring og -kontroll, samt målrettet arbeid med sykefravær og helsefremmende organisasjon.

Prosessen som startet høsten 2019, har hatt et avbrekk under Korona-perioden i vår, og er nå igangsatt igjen. Ferdigstilling av omorganiseringen, gitt økonomisk handlingsrom i budsjettperioden 2021-2024, er høsten 2020, med igangsettelse 01.01.21. I det videre budsjettarbeidet legger rådmannen med andre ord til grunn at det etableres en enhetslederstilling for skolesektor. Dette er også varslet tidligere i forbindelse med behandling av oppvekstutredningen. Videre legger rådmannen til grunn at kostnader knyttet til etablering av en slik stilling, tas inn gjennom omstrukturering av oppvekstsektoren.

Selv om man med andre ord forventer å kunne hente inn kostnadene knyttet til opprettelsen av denne stilingen senere i økonomiplanperioden, vurderer rådmannen at etableringen av stillingen kan gi et kortsiktig gunstig effekt i form av at det legges til rette for blant annet bedre økonomistyring

gjennom en reduksjon av kontrollspennet. Her refereres til de erfaringene vi har fått innenfor de øvrige sektorene.

Nærmiljø

Det har siste året pågått et tverrfaglig arbeid for å se på mulighetene for å planlegge og utvikle gode nærområder rundt skole og barnehager rundt om i kommunen. I den tverrfaglige arbeidsgruppen sitter det representanter/ledere fra skole og barnehage, kommuneoverlegen, leder for kommunalteknikk, rådgiver Inderøy ungdomsskole, rådgivere fra kultur og idrett samt ass. rådmann. Rådgiver fra fylkeskommunen har også deltatt i møter. Det er viktig å se dette i sammenheng med det arbeidet som gjøres knyttet til turområder, utbedring av idrettsanlegg og andre anlegg i Inderøy.

Dette arbeidet er for å utvikle gode uteområder rundt skoler og barnehager i Inderøy. Det vises til drøftinger i HU Folk og kommunestyret i mai, samt til *Styringsdokument for oppvekst, 2020-2023* vedtatt i formannskapet 13.11.19.

Prosjektet skal utrede hvordan man skal/kan utvikle uteområdene rundt oppvekstsentrene/ skolene/barnehagene i Inderøy med tanke på at disse skal være nærmiljøanlegg for barn, unge og voksne. Det betyr at anleggene må kunne brukes også utenfor skole- og barnehagetiden.

Det er planlagt å søke fylkeskommunen om tilskudd til utredning av prosjektet. Ved ev. tilsagn kreves det vanligvis 50 % egenandel. I gjeldende økonomiplan er det ikke tatt høyde for en kommunal egenfinansiering i denne størrelsesorden, og det vil være krevende å finne midler for dette i det forestående budsjettarbeidet.

Digitalisering

Oppvekstområdet, og da særlig skolen, har de siste årene sett behovet for å jobbe mer med digitalisering/digitale verktøy i opplæringen. Kravet til skolen og barnehagen har de senere år blitt tydeliggjort i Opplæringsloven og Fagfornyelsen - og i *Rammeplan for barnehagen* (2018). Kommunens *Kvalitetsplan for oppvekst 2018-2021,* har livsmestring og digitalisering som sine to satsingsområder.

Med utgangspunkt i dette bildet, har man økt investeringene til digital utstyr for oppvekstsektoren – sist i budsjett 2020. Inneværende år bruker man ca. 1,2 mill. kroner til innkjøp av utstyr.

Det er laget en strategisk plan for IKT for oppvekst, som behandles av enhetslederne/ tjenestelederne i disse dager. Den har i seg en plan for oppgradering av verktøy; antall pc-er, nettbrett og digitale tavler, i skole og barnehage. Arbeidet med å utvikle skolen i Inderøy til å bli dysleksivennlig, er under arbeid.

Erfaringene fra mars-april i år, viser at tilgang til elev pc-er og nettbrett er nødvendig til å kunne ivareta hjemmeundervisning. Selv om den perioden man har vært i gjennom i vår er enestående, kan man ikke utelukke at denne typen hendelser kan skje igjen. I denne sammenheng refereres det til beregninger fra FHI som tar høyde for nye smitteutbrudd i løpet av senhøsten 2020.

Denne våren berget vi oss på at foresatte hadde pc-er/nettbrett som ble brukt i heimen, men det vil være sårbart å planlegge ut fra dette scenarioet framover.

Videre vil man måtte ta høyde for at man må planlegge med mindre grupper i skolen og bhg også fra høsten av. Dette med utgangspunkt i de smittevernrådene myndighetene skisserer framover. Dette vil kunne utfordre skoler og barnehager med hensyn til nok areal og nok ansatte.

Det er i denne sammenheng man bør vurdere en ytterliggere økning av investeringstakten av digitalt utstyr til oppvekstsektor. I skrivende stund har man imidlertid ikke rukket å foreta en konkret analyse av hva dette vil medføre av økte investeringskostnader. Videre vil man også måtte ta høyde for økte driftsutgifter knyttet til blant annet lisenser, elektroniske lærerverk mm.

NAV

I 2019 opplevde enheten et økning i økonomisk sosialhjelp. Budsjettet ble styrket med 1,2 mill. kroner, men fikk likevel et merforbruk 2,1 mill. kroner. Budsjett 2020 er styrket med 1 mill. kroner i forhold til opprinnelig 2019. Om volumet på økonomisk sosialhjelp videreføres i 2020, vil det være store utfordringer med å holde budsjettrammen.

Det vil være betydelige utfordringer knyttet til de ulike målgruppene som er avhengige av sosial stønad. Det er inngått ulike typer samarbeid for å imøtekomme dette utfordringsbildet, blant annet i regi av interreg-programmet. Det er likevel viktig å understreke at vi ikke kan forvente en reduksjon i behovet for økonomisk sosialhjelp på kort sikt. De tiltakene som er satt i gang eller som er planlagt satt i gang, vil forhåpentligvis gi en virkning på mer lang sikt. Det er et poeng å understreke kompleksiteten i dette arbeidet, og at det kreves langsiktig og målrettet arbeid og fokus.

Videre arbeid med integrering av flyktninger
NAV Inn-Trøndelag vil fortsette samarbeidet med flyktningetjenesten i Inderøy kommune. I tillegg møter leder for NAV Inn-Trøndelag i rådmannens ledergruppe en gang per måned. Dette for å holde et overordnet fokus på primært forbruket innenfor økonomisk sosialhjelp.

NAV Inn-Trøndelag vil, gjennom ulike kvalifiseringstiltak, jobbe tett med lokalt arbeidsmarked for å få på plass tilbud til gruppen bosatte flyktninger, som i dag står utenfor arbeidsmarkedet. Det gjelder både å få brukerne ut i ordinære jobber, men også få på plass gode arbeidstiltaksplasser/ praksisplasser.

NAV Inn-Trøndelag er positive til videre samarbeid i kommende kvalifiseringsprosjekter med tilskudd fra IMDi.

NAV Inn-Trøndelag er positive til videre samarbeid i Interreg, både som representant i styringsgruppen og som deltaker i utvikling av andre underprosjekter.

Når det gjelder sosialhjelp til flyktninger, meldes det om mange på vgs, og dette gjør at det må beregnes en økning i sosialhjelp i sommer når Lånekassen ikke gir støtte. I tillegg er arbeidsmarkedet nå noe strammere, så det er ikke realistisk å tenke at alle får sommerjobb. Det er ca. 15-20 det kan stilles aktivitetsplikt til, så en avtale med kommunen om bistand til enkle oppgaver hadde vært bra.

Helse og omsorg

Innledning

Sektoren har de siste to årene gjennomført omorganisering, og sektoren er nå tilnærmet lik den planlagte driftsmodellen. Det vil i planperioden bli behov for ytterligere endringer slik at driften blir tilpasset fremtidige behov og innenfor økonomiske rammer.

Behov og forventninger innenfor Helse og omsorgssektoren er økende, og det er, som tidligere varslet, behov for netto vekst i planperioden. Planlagte omstillinger og effektiviseringstiltak må gjennomføres med utgangspunkt i å dempe behovet for fremtidig vekst og legge til rette for tjenester som kan møte morgendagens behov. Dette innebærer at vi må endre oss raskere og i takt med stadig nye behov.

Helse- og omsorgstjenestene må dreie sin innretning fra omsorgstrapp til mestringstrapp. Strategien bygger på et endret fokus og perspektiv fra omsorg til mestring. Der det gjennomgående i tjenestene og i møte med brukeren, skal legges vekt på aktiv omsorg, egenmestring og hverdagsrehabilitering.

Denne strategien bygger på prinsippet om at kommunal tjenesteyting innenfor helse og omsorg skal ha som hovedmålsetting å bidra til å styrke innbyggernes/brukernes/pasientenes evne til lengst mulig å mestre eget liv og helseutfordringer.

Tjenestene skal tildeles ut fra *LEON-prinsippet*; de mindre ressurskrevende tjenestene skal være vurdert og om mulig forsøkt før omfattende og kostnadskrevende tjenester innvilges. LEON betyr Laveste Effektive Omsorgsnivå – med fokus på brukernes egne ressurser. Målet er at innbyggerne skal opprettholde størst mulig grad av egenmestring og livskvalitet. Eventuell reduksjon i funksjonsnivå, skal forebygges og motvirkes ved først å sette inn tiltak som fremmer egenmestring.

Det er vedtatt mange store investeringer i årene fremover. Nytt omsorgssenter i Mosvik ferdigstilles høsten 2020. Dette er første av tre byggeprosjekt innenfor sektoren. Alle Investeringene medfører økning i finansutgiftene for Inderøy kommune. Alle byggeprosjekt skal, i tillegg til å dekke behov for omsorgsplasser, bidra til effektiv drift. Det er i den sammenheng lagt inn effektiviseringskrav gjeldende fra og med 2021.

Resultatet for Helse og omsorg i 2019 viste et mindre overforbruk på kr 1,3 mill. kroner. Det skyldes i hovedsak kostnader som påløp mot slutten av året og som ikke var lagt inn i budsjettet og overforbruk på lønnskostnader. Sektoren har gjennom ulike tiltak tilpasset driften til de økonomiske rammer for 2020.

Rådmannen ser for seg at det må jobbes ytterligere med tiltak som gir handlingsrom for utvikling. For å sikre økonomisk handlingsrom samtidig som vi opprettholder kvaliteten i tjenestene, er det nødvendig at sektoren har god budsjettdisiplin og jobber kontinuerlig med omstilling. Det skal bidra til å sikre nødvendige rammer for å utføre kjerneoppgavene. Samtidig skal det gi mulighet for nye prioriteringer. Det må være fokus på en optimal organisering av tjenestene, og at de riktige tiltak prioriteres og gjennomføres så godt som mulig.

Hjemmebaserte tjenester og omsorgsboliger med døgn bemanning (HDO), må styrkes i planperioden. Det er særskilt viktig at bemanningen på HDO blir såpass robust at den kan ivareta behovene for pasienter som tidligere var innlagt på institusjon. Institusjonsdriften skal i fremtiden ha behandlingsplasser og ikke være en permanent bolig for syke. Dette skal ivaretas i HDO-plassene.

Rammen til hjemmebaserte tjenester ble for 2020, styrket gjennom omdisponering innenfor sektoren og nye tiltak med blant annet økt bemanningsnorm på Næss. Hjemmetjenesten har som overordnet mål å gi omsorg og hjelp til alle innbyggerne slik at de kan bo hjemme lengst mulig. Man ser en jevn økning av hjelpebehovet hos brukere i hjemmesykepleien, mens vedtak på praktisk bistand har vært uendret. Sett i lys av samhandlingsreformen og forventet demografisk utvikling, antas det en økning av antall brukere i hjemmesykepleien i årene som kommer, noe som vil utfordre kapasiteten.

Etterspørselen etter fysio- og ergoterapi forventes å bli økende i planperioden. Det utvikles stadig nye tekniske hjelpemidler for kompensering av tapt funksjon. Kartlegging, utprøving og søknad om tekniske hjelpemidler, er ergoterapeutens oppgave. Målet er å bidra til økt livskvalitet for brukeren og redusere behovet for helse- og omsorgstjenester. I gjeldende økonomiplan er det ikke tatt høyde for denne kapasitetsøkningen.

Psykisk helse og miljøtjenesten er prioritert for inneværende planperiode. Det er likevel behov for å styrke tjenesten ytterligere i tiden fremover. Det er utfordrende å drive forebyggende arbeid da mesteparten av ressursene går til brukerne i forløp 3, de sykeste med mest omfattende og langvarige behov. Det medfører at det forebyggende arbeid blir nedprioritert.

I juni 2019 la regjeringen frem en egen opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Planen inneholder både helsefremmende, forebyggende og behandlingsrettede tiltak, hvor flere sektorer skal bidra til å styrke den helsefremmende og forebyggende innsatsen. Det bygger på en anerkjennelse av at barn og unges psykiske helse i stor grad skapes på andre arenaer enn i helsetjenesten, og derfor må innsatsen rettes inn mot de arenaene hvor barn og unge befinner seg, både fysisk og digitalt. Inderøy kommune er innvilget tilskudd gjennom opptrappingsplanen, og dette arbeidet i samarbeid med oppvekst, videreføres i planperioden. Avlastningstilbud for barn og unge er et viktig tilbud med tanke på å avlaste familier som har omsorgen for barn og unge med omfattende hjelpebehov. Her oppleves økt omfang. Man har i dag ikke egnede lokaler og tilstrekkelig kapasitet for å håndtere økt etterspørsel. Det er nødvendig for å utrede hvordan avlastningstilbudet for barn og unge skal organiseres/driftes i fremtiden. Dette arbeidet bør igangsettes tidlig i planperioden.

Flyktningetjenesten gjennomførte i 2019 en betydelig nedbemanning for å tilpasse driften ut fra tilgjengelige rammer. Ny bemanning ble tilpasset forventet antall flyktninger i 2019 og 2020. Bosetting av flyktninger ble i 2019 ikke i tråd med IMDI sin anmodning, og man har pr medio 2020 ikke fått signaler på bosetting. Driften er basert på statlige tilskudd, og slik status er nå, vil tilskuddet til å drifte tjenesten bli kraftig redusert. Dermed kan man ikke forsvare eksisterende bemanningssituasjon, hvis denne utviklingen fortsetter. I denne sammenhengen er det behov for å utrede interkommunale løsninger for hele eller deler av tjenesteområdet.

Høsten 2020 skal det nye omsorgssenteret i Mosvik tas i bruk - og driften skal tilpasses. Det må forventes at det blir noen tilpasninger som kan gi økte driftskostnader. Når innflytting i nytt omsorgssenter i Mosvik er gjennomført, vil arbeidet med å rive Inderøyheimen starte og alle funksjoner flyttes ut. Det er inngått leieavtaler med Betania. De månedlige kostnader er på kr. 380.000 eks mva. Disse kostnadene vil påløpe fra og med høsten 2020 og frem til ny helsehus er klar for innflytting medio 2022. Dekning av deler av kostnadene vil måtte gjøres gjennom omdisponering innenfor sektoren - og mellom sektorer. Kjøkkendriften vil i perioden reduseres, og frigjøring av ressurser må bidra til å redusere kostnadene knyttet til leieavtale på Betania.

En heltidskultur er helt avgjørende for å møte fremtidens kompetansebehov. De positive effektene ved heltidskultur er bedre kvalitet, effektivitet og har positive innvirkning på arbeidsmiljøet. Sektoren har gjennomført ulike tiltak for å utvikle en heltidskultur i Inderøy kommune. Tiltakene vil videreføres inn i neste planperiode. Utvikling av en heltidskultur fordrer at det jobbes bredt med mange ulike tiltak, blant annet riktige økonomiske rammevilkår.

Regjeringen satser på å styrke kompetansen hos de ansatte i den kommunale helse- og omsorgstjenesten gjennom et nytt kompetanseløft som skal erstatte kompetanseløftet 2020. Det er mulig å søke på aktuelle tilskuddsordninger, herunder til gjennomføring av utdanning innen avansert klinisk sykepleie, kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og pleie mm.

Systematisk faglig kompetanseheving vil bidra til å høyne det faglige nivået blant ansatte, samt at vi vil være mer rustet til å møte fremtidige behov. Tiltakene dekkes ikke helt av tilskudd, og det er nødvendig med egenfinansiering. Det er behov for en helhetlig kompetanse- og opplæringsplan for sektoren som beskriver behov og prioriteringer på kort og lang sikt. Dette arbeidet må gjennomføres i løpet av første del av planperioden.

Det er vedtatt en investeringsplan med tanke på å øke kapasiteten på HDO-plasser. Første investering, omsorgssenter i Mosvik, vil etter planen stå ferdig høsten 2020, deretter vil nytt helsehus i Straumen ferdigstilles medio 2022. I 2030 er det planlagt med siste del av investeringen, hvor det skal bygges 32 nye HDO-plasser i tilknytning til helsehuset på Straumen.

I utredningsarbeidet er det beskrevet ulike effektiviseringstiltak på om lag kr 7,3 mill. kroner. Dette er lagt inn i budsjett og økonomiplan med virkning fra og med 2021. Det er behov for å justere ned beløpet i og med at det allerede er gjennomført ulike effektiviseringstiltak som er knyttet til utredningsarbeidet. Det er blant annet innspart frigjorte midler fra omgjøring fra sykehjemsplasser til omsorgsboliger. Det er også gjort politisk vedtak som har redusert muligheten til å gjennomføre effektiviseringstiltak. Ved å øke antall boliger i Mosvik fra 20 til 24, så mistet man muligheten til å effektivisere omtrentlig 2,5 – 3,0 mill. kroner. Det er på nåværende tidspunkt ikke mulig å si eksakt hva beløpet vil bli. Det vil rådmannen komme tilbake til i 2. tertialrapport.

Helseplattformen skal være i drift i løpet av neste planperiode. Inderøy har valgt å knytte seg til en opsjon. En foreløpig og veldig grovt estimat er en kostnad på kr. 2.1 mill. Det må påregnes høyere kostander enn først antatt. Spesielt vil det påløpe ekstra kostnader ved lokal innføring av helseplattformen. Innføring av ny EPJ er ett omfattende arbeid og vil kreve mye ressurser knyttet til opplæring av alle ansatte.

I reformen «Leve hele livet» beskrives flere innsatsingsområder. Sektoren har i samarbeid med brukergrupper startet arbeidet med å innføre forbedringstiltak. Arbeidet stoppet opp på grunn av Covid – 19.

Sektoren må øke bruken av velferdsteknologi og forbedre arbeidet med å ta ut gevinster av relevant velferdsteknologi - samt vurdere teknologiens muligheter og potensiale.

Kultur

Kulturområdet er et viktig satsningsområde for Inderøy, og kulturlivet er preget av allsidighet, samarbeid, kreativitet og nytenkning. Det er et bredt og engasjert amatørmiljø i kommunen, og vi har i tillegg et betydelig antall profesjonelle aktører bosatt - som er aktive lokalt og regionalt.

Kulturtilbudet skal gjelde alle innbyggere og må derfor treffe bredt. «… Kunst og kultur skal gi opplevelser og motivere til aktivitet for å fremme trivsel og helse, utvikle skapende evner, identitet, god amatørkultur og bredde i idretts- og aktivitetstilbudet.» (Kilde Kulturplan 2013-2025, overordnet målsetting)

Enheten består av Inderøy kulturskole og Inderøy bibliotek, som begge er en del av AKSET kultur - og skolesamfunn. Det betyr at enheten blant annet skal bidra til å utvikle AKSET, som har et gjennomgripende samarbeid mellom pedagogiske og kulturelle institusjoner, videre.

Frivilligheten spiller også en stor rolle i Inderøysamfunnet, og i siste runde av Kulturindeksen, ligger Inderøy fortsatt høyt oppe i landet på frivillighet. Det er etablert et tett samarbeid som vil videreføres.

Inderøy er nasjonal formidler av arven etter Nils Aas, et stort ansvar for en liten kommune. Det pågår p.t. et arbeid med å tydeliggjøre rollen til det konsoliderte museet tilhørende Stiklestad nasjonale kultursenter (SNK), som består av museene Stiklestad museum, Egge museum, Stjørdal museum, Levanger fotomuseum og Nils Aas kunstverksted.

Ny enhetsleder for kultur er tilsatt med oppstart høsten 2020. Enhetsleder for kultur får en sentral rolle i arbeidet med å utvikle kulturfeltet og vil derfor få en sentral rolle i prosesser knyttet til lokal samfunnsutvikling og samskaping med frivillige aktører og organisasjoner, næringsliv, frivillighetssentralene, arrangører, formidlere og utøvere innen ulike kunst- og kulturområder - og innbyggere for øvrig.
Utviklingsoppgaver framover vil blant annet være å videreutvikle biblioteket som formidlingsarena, jobbe videre med kulturskolen som ressurssenter, fortsette samarbeidet med helse og videreføre kulturminnesatsingen.

Kulturenheten skal også samarbeide tett med Inderøy kulturhus i AKSET. Stillingen som ny leder i Inderøy kulturhus AS, er lyst ut i mai. Det forventes tilsetting i løpet av høsten.

Plan, landbruk og kommunalteknikk

Generelt innen sektoren er det nye personer i ledelsen, og sektoren har gjennomgått en omorganisering i løpet av 2019. En må regne med at det går ressurser på å arbeide seg inn i nye roller, og ny struktur samtidig som det skal drives utviklingsarbeid, de kommunale tjenestene skal drives videre, og man skal drive helsefremmende arbeid blant medarbeiderne.

Sektoren har ansvaret for koordinering opp mot innkjøp. Det er stort fokus på offentlige anskaffelser, og det satses konkret på blant annet eHandel. Her blir det viktig å bidra til bruk av systemet, avtalelojalitet og å bidra til at man klarer å hente ut den gevinstrealiseringen man legger opp til.

Det er også gjort et vedtak i kommunestyret om å utrede mulighetene for samarbeid innen teknisk sektor med de omkringliggende kommunene. Eventuelle vedtak i etterkant av en slik utredning vil kunne ha stor betydning for arbeidet i sektoren fremover, og man vil alltid måtte foreta en vurdering av hvilke tjenester man med fordel kan beholde i egen regi

Felles for sektoren, og kommunen generelt, vil være fokus på kontinuitetsplanlegging under Koronakrisen. Sektoren har ansvaret for mange basale tjenester som vann, avløp, veg, og drift av de byggene som alle kommunale tjenester produseres i. Et bortfall av en av disse tjenestene vil ha grunnleggende innvirkning på flere områder.

Plan, Landbruk og Miljø (PLM)

- Ny enhetsleder for PLM startet i Inderøy kommune i oktober 2019
- Mange av de potensielle samarbeidsområdene med andre kommuner faller inn under tjenesteproduksjonen i enhet PLM. Enheten vil være sentral i utredningen av mulighetene her.
- Store deler av det kommunale planverket skal revideres, og koordinatorrollen ligger til PLM, samtidig som en god del av planene eies av enheten selv.

- Det har vært flere tilsyn og revisjoner i løpet av 2019 og 2020 som gjør at man må løse oppgaver man ikke har klart å prioritere tidligere. Blant annet må man sette i gang med lovpålagt tilsyn av spredt avløp i kommunen, og opprette et gebyrområde for denne funksjonen.
- Det vil være et kontinuerlig utfordringsbilde knyttet til byggesak, oppmåling, og private reguleringsplaner med tanke på kapasitet versus oppdragsmengde, og med det gebyrinntekter. Dersom man ser at oppdragsmengdene reduseres, vil man måtte se på andre oppgaver man ikke har prioritert så lang, som for eksempel ulovlighetsoppfølging og tilsyn innen byggesak.

Eiendom

- Enheten er nyopprettet etter omstruktureringen, og ny enhetsleder begynte i februar 2020. Det vil gå med tid og ressurser til å bli kjent med folk, oppgaver og driften av enheten. Samtidig er det viktige utviklingsoppgaver som er prioritert høyt for å bli en mer moderne eiendomsavdeling. Parallelt med dette er kommunen inne i en av sin mest intensive investeringsperioder historisk sett, med investeringer innen eiendom rundt en halv milliard på få år. Dette vil kreve mye av enheten, både før, under og etter investeringsprosjektene er gjennomført.
- Som en følge av vedtak i helseutredningen bygges det nye omsorgsboliger i Mosvik. Disse skal etter planen stå ferdige i november 2020. Når de tas i bruk skal alle flytte ut av Inderøyheimen, og omkringliggende omsorgsboliger. Noen skal midlertidig til Betania i Steinkjer, noen skal flytte inn i de nye boligene i Mosvik, og omkringliggende boliger, og deler av administrasjonen skal være på Spiren. Dagens Inderøyheimen skal tømmes og rives, før nytt helsehus bygges, og skal flyttes inn i. Alt dette krever også mye av eiendom, og det krever mye samhandling med Helse og omsorg. Når alt står ferdig er det mange innen Eiendom som har nytt arbeidssted, og sannsynligvis vil det få innvirkning på stillingsressursene.
- Parallelt må det jobbes med en kvalitetssikring av reelle effekter av strukturendringene innen helse og omsorg, også for Eiendom sin del.
- Oppvekstutredningen endte med et vedtak om å bygge et nytt Oppvekstsenter Vest. Prosjektet er for tiden inne i forprosjekt, før anbudsrunde og anleggsfase. Prosjektet utføres som en beskrevet totalentreprise, i motsetning til helseprosjektene som er totalentrepriser i en pris og designkonkurranse med samspill. Prosjektet er omfattende og krever mye samspill mellom barnehage, skole, eiendom og prosjekteringsgruppe. Samtidig er det en stram tidsplan for å ha ferdig bygg til skolestart 2022/23. Det er mye engasjement og energi i brukergruppen. Samtidig har Koronakrisen gjort det enda mer utfordrende å bidra inn i prosjektet for skoler og barnehager med en mer krevende driftssituasjon.
- I samme vedtak skulle rådmannen sette i gang arbeidet med å avhending av de tre skolebyggene og barnehagen på Lyngstad. Dette arbeidet vil man starte opp med høsten 2020. Vedtaket la og opp til at kommunen skal beholde Kombinasjonsbygget ved Mosvik skole (blant annet gymsal, kjøkken og svømmehall), og man har vinteren 19/20 lagt til rette for å kunne skille driften av kombinasjonsbygget, bassenget og resten av skolen fra hverandre. Dette er et viktig grunnlag for å kunne sette klare skiller mellom den kommunale driften, og privat drift i etterkant av avhending, eller eventuell utleie. Å etablere et slikt tydelig skille vil være viktig både for praktisk drift, men ikke minst økonomisk sett. Våren 2020 ble det og gjort et vedtak om at man kan leie ut skolebygget til en eventuell privat skole dersom den blir godkjent av staten. Da er det lagt til rette for en slik utleie av en samlet 65- og 14-fløy. Dersom kommunen fortsatt skal eie disse byggene, vil det ha konsekvenser for driftsbudsjett og personalressurser, og med det økonomiplanen.

- Framover vil man også gå gjennom en konsolidering av situasjonen etter flere fastleger, flere kommunalt ansatte fastleger, og sammenslåing av barnevern og PPT med Steinkjer.

Vei, vann og avløp

- Enheten er nyopprettet etter omstruktureringen, og nåværende enhetsleder har vært i Inderøy kommune et drøyt år. Også her er man fremdeles i en tidlig fase av utviklingen parallelt med at man skal sørge for gode tjenester, og god framdrift i investeringene.
- Våren 2020 utsatte man ny anbudsrunde på rodene Straumen, Sandvollan og Røra på grunn av Koronakrisen. Disse rodene skal lyses ut i 2021, og utfallet av en slik anbudsrunde i kostnader vil være usikker. Økte kostnader her vil påvirke tilgjengelige midler for vedlikehold av vegene resten av året. Her er det fremdeles mye som ideelt sett skulle vært gjort av utbedringer.
- Rådmannen har fått i oppdrag å utrede mulig utvidelse av rensekapasiteten ved vannbehandlingsanlegget ved Røfloa. Utfallet av en slik utredning vil ha betydning for investeringsprosjektene i tiden fremover.
- Enheten er relativ ny når det gjelder administrasjonen, og det vil være viktig å utvikle enheten videre, og sikre stabil og kompetent arbeidskraft i alle ledd.

Næring

Tilrettelegge for nye arbeidsplasser og næringsetableringer

Inderøy kommune står foran sin største utbygging av næringsareal på Røra med å starte utbygging av Lensmyra Næringspark. Arealet er et av de mest attraktive næringsareal langs E6 i vår region og vil være et stort løft for kommunen i samarbeid med Steinkjer kommune for å legge til rette for etableringer og arbeidsplasser på Røra. Utbyggingen antas å vedvare over år før man ser en ferdigstilt næringspark og vil være et viktig satsningsområde for kommunen.

Økt fokus og oppfølging av eksisterende næringsliv i Inderøy

Inderøy Utvikling SA (IU) fungerer nå på sitt andre år som en profesjonell næringsforening og en støttespiller for næringslivet samt et bindeledd mellom kommune og næringsliv. IU har sammen med kommunen bidratt i beredskapsteam for å være en støtte og bidragsyter fra mars 2020 når koronakrisen rammet. Koronakrisen har vist hvilken viktig funksjon IU har som bindeledd mellom næringslivet og kommuneadministrasjon. Videre har IU vært av stor betydning for de deler av næringslivet som kom i en vanskelig situasjon som følge av koronapandemien.

Utover oppstartstilskuddet på kr. 500 000,- i 2020, er det i økonomiplanen ikke satt av mer midler til videreføring av IU. Gitt den situasjonen næringslivet befinner seg i nå, er det ikke sikkert at IU kan greie seg selv uten et driftstilskudd fra Inderøy kommune. I det videre budsjettarbeidet bør en videreføring av driftstøtte til IU vurderes.

Inderøy kommune gjennomførte i årene 2017-2018 et landbruksprosjekt «Mer mat – tryggere samfunn» som også har vist at satsingen med automatisering, robotisering og digitalisering etter hvert også får betydning for hvordan vi driver landbruk. Inderøy kommune sine ambisjoner bør være å holde tritt med denne utviklingen og gjerne være en foregangskommune i samarbeid med FOU-miljøene vi har i vår region. Kommunen svarer opp dette med å delta også i et felles landbruksprosjekt hvor våre nabokommuner Steinkjer og Snåsa også deltar fram til 2023.

Bygg- og anleggsbedriftene i Inderøy kommune er våre største arbeidsgivere og har alltid spilt en viktig rolle i utviklingen av nye arbeidsplasser i Inderøy kommune. Inderøy kommune vil videreføre dialogen med bransjen og vil også i fortsettelsen invitere til felles dialogmøter hvor utfordringer og potensiale for vekst kan settes på dagsorden.

Kommunikasjon – digital utbygging

Inderøy kommune har satset mange millioner fra 2015 og fram til i dag og tar mål av seg at gjenstående områder vil utbygges i kommende periode. Bredbånd og mobildekning er en forutsetning for at man kan drive næring i distriktene. Satsingen på forbedret mobildekning vil også være sentral og spesielt med tanke på å skape attraktivitet og bolyst for våre innbyggere. Neste mobilsatsing vil være i og rundt AKSET der hvor størst antall mennesker i kommunen samles i løpet av en hverdag.

Satsingsområder og effektiviseringsarbeid

Klimabudsjett

Kommunestyret vedtok i forbindelse med budsjett 2020:

«Rådmannen bes å starte arbeidet med å integrere klimabudsjett og klimaregnskap i kommunens budsjettprosess. I den sammenheng bes foreslått realistiske klimamålsettinger knyttet til kommunens virksomhet, en oversikt over aktuelle tiltak for å nå målene, avklare ansvar og god oppfølging og gjennomføring. Innholdet i klimabudsjettet og klimaregnskapet følges opp som en del av den ordinære budsjett- og virksomhetsstyringen med virkning fra budsjettåret 2021. Det forventes at rådmannen kommer tilbake med egen sak m dette i god tid før budsjettbehandlingen for 2021.»

Rådmannen har nedsatt en tverrsektoriell arbeidsgruppe som har startet arbeidet med å fremskaffe et klimaregnskap for 2019.Klimaregnskapet vil omfatte kommunen som organisasjon og ikke omfatte Inderøy kommune som samfunn. Klimaregnskapet 2019 vil være grunnlaget for en prosess for å framskaffe realistiske klimamålsettinger. Denne våren har vi deltatt i en sparringsgruppe med flere kommuner, i regi av Trøndelag fylkeskommune. Rådmannen har også inngått avtale med Klimapartner for å framskaffe et klimaregnskap for 2019. Klimaregnskapet forventes å foreligge ved utgangen av mai 2020. Dette danner et utgangspunkt når klimabudsjett for 2021 skal legges.

I den videre budsjettprosessen vil rådmannen arbeide videre med å målsetting og knytte sammen arbeidet med klimaregnskap, med miljøsertifisering og ny klimaplan. Det blir viktig å legge grunnlaget for gode sammenhenger mellom kommuneplanen og øvrige planer, samt økonomiplan og årsbudsjett.

Helsefremmende organisasjon

Sykefraværsprosjektet i et lengre perspektiv
Sykefraværet har gått ned i Inderøy kommune. Det betyr ikke at vi skal avslutte et sterkt fokus på arbeidsmiljø, nærvær og sykefravær etter endt prosjektperiode med PWC. Tvert imot. Et godt arbeidsmiljø og høy grad av nærvær er å betrakte som ferskvare. Forskning viser at et kontinuerlig fokus, og et systematisk kontinuerlig arbeid, er nødvendig for å lykkes i det lange løp.

Arbeidsmiljøloven innleder i § 1-1 med at alle har rett til en helsefremmende arbeidssituasjon. For den ansatte innebærer dette bedre livskvalitet gjennom trivsel og færre helseplager som følge av jobben. For kommunen er arbeidstakere med god helse viktig for nærvær, effektivitet og kvalitet.

Arbeidsplasser som er helsefremmende har dessuten lettere for å rekruttere og beholde dyktige medarbeidere. I konkurransen med omliggende kommuner om rekruttering av de beste medarbeiderne, vil et godt arbeidsmiljø og det å være en helsefremmende arbeidsplass, kunne bli vårt viktigste fortrinn.

Den forståelsen vi skaffer oss gjennom analyse, lederutvikling og medarbeiderskap, danner grunnlaget for treffsikre tiltak i et langsiktig perspektiv der målet er å bli en helsefremmende arbeidsplass. Vi må arbeide med faktorer som fremmer helse, friskfaktorer, og redusere faktorer som potensielt kan være skadelige, risikofaktorer. Vi må legge langsiktige planer for en systematisk jobbing. Dette henger blant annet sammen med måten vi håndterer arbeidsmiljøundersøkelser på, med medarbeidersamtaler, videre lederutvikling, med håndtering av sykmeldinger og oppfølging av sykemeldte og med partssamarbeidet i kommunen. Verdigrunnlaget i Inderøy, respekt, åpenhet og raushet, danner et solid grunnlag for arbeidet, som på mange vis et viktig folkehelsearbeid. Dette er ikke et arbeid kun deler av kommunen skal jobbe med. Her er vi avhengig av at alle jobber i fellesskap mot et felles mål, best i lag.

Plan for 2020

Lederutvikling

Det er lagt planer for videre lederutvikling i 2020. Det er satt av åtte heldager, med innhold som skal forsterke og videreutvikle lederkompetansen i kommunen. Dette balanseres med driftsoppgaver. Eksempler på planlagt innhold i 2020 er arbeid med nye målbilder, helsefremmende organisasjon i samarbeid med NTNU, prosedyrer og verktøy på EQS, og partssamarbeid, dette siste i samarbeid med SINTEF.

Vi opprettholder de tverretatlige basisgruppene, som utfordres til mellomarbeid og trening mellom ledersamlinger. Ledergruppa, som ble utvida i 2019 i forbindelse med prosjektet i samarbeid med PWC, fortsetter i 2020, nå også utvida med fire mellomledere innen oppvekst. Den tredje strukturen som videreføringa vår bygger på, er et styrka partssamarbeid. Dette er forankra i Forum for tillitsvalgte, og i Arbeidsmiljøutvalget. Blant annet skal det meldes inn til Arbeidsmiljøutvalget i vår hvor mange partsgrupper som er i gang, og før jul skal det rapporteres om hvilke tema som har vært oppe til diskusjon, hvem som har deltatt m.m.

Medarbeiderskap fullføres i 2020. Vi gjennomførte tre samlinger i 2019, de resterende 15 samlingene foregår i januar, februar og mars 2020. I skrivende stund er imidlertid kommunen i krisemodus pga korona-utbrudd, og hele prosessen, både med lederutvikling, strukturer knyttet til mellomarbeid og trening og medarbeiderskap, satt på vent.

Det understrekes at det jobbes med at gjennomføringen av medarbeiderskap skal henge sammen med det arbeidet som er gjort, og som er planlagt gjort, på ledernivået. På medarbeiderskapssamlingene jobbes det med nærværs- og tilbakevendingsfaktorer, og det jobbes med kommunens verdigrunnlag. PWC dokumenterer dette, og overleverer det til kommunen, som kan dra nytte av disse prosessene, og bruke dette videre både i ledersamlinger, og f eks i partsgrupper på hver arbeidsplass.

Det totale sykefraværet i Inderøy kommune har gått ned

Når vi går bak tallene, ser vi at det først og fremst er helsesektoren som har hatt en nedgang. Innen oppvekst har sykefraværet i det store og hele vært det samme de siste årene, og godt over landsgjennomsnittet. Det er store forskjeller mellom sektorer, og mellom enheter innen hver sektor, når det gjelder nærvær. Det gir oss arbeidsoppgaver framover. Vi må arbeide for en større grad av nærvær, også der utviklingen har stått stille den siste tiden.

Digitalisering - Diginn

Digitaliseringsstratgi i samarbeid med Inn-Trøndelagskommunene videreføres. Felles utviklingsfond er ikke benyttet i sin helhet ved inngangen til 2020. Likevel er enkelte prosjekter finansiert gjennom utviklingsfondet. Rett etter oppstart av de diverse utviklingsprosjektene har det vist seg at det er meget viktig å ha fokus på å identifisere hvordan de ulike prosjektene henger sammen og at man med utgangspunktet i denne oversikten, klarer å foreta en riktig prioritering og avgrensning av de ulike digitaliseringsprosjekter.

I løpet av 2020 har man kommet godt i gang med å skaffe en oversikt over det gjensidige avhengighetsforholdet mellom ulike digitaliseringsprosjekter ved at det ble ansatt en prosjektleder innen regnskap og lønn. Stillingen er finansiert over det interkommunale utviklingsfondet og engasjementet værer i utgangspunktet til 31.12.20. Det viser seg imidlertid at dette er et omfattende arbeid og at stillingen representerer en viktig utviklingsressurs for hele Inn-Trøndelag. Derfor bør en utvidelse av engasjementet vurderes.

Investeringsrammer 2021- 2024

I strateginotatet legger vi til grunn investeringsnivå som er vedtatt i gjeldende økonomiplan. I planperioden skal det investeres betydelig i innen helse og omsorg og oppvekststruktur, samt videre utvikling av Lensmyra.

Rådmannens oppsummering av utfordringsbildet for 2021 og videre arbeid

Ovenstående gjennomgang av kommunens utfordringsbilde viser at også 2021 vil bli et år med mange utfordringer. Strateginotatet gir et tydelig bilde av det ambisjonsnivået man har på vegne av kommunen generelt og kommuneorganisasjonen spesielt.

Her refereres det særskilt til de store investeringsprosjekter innenfor helse og oppvekst. Det er på det rene at disse prosjektene vil kreve betydelig oppmerksomhet framover, ikke minst ut fra et økonomisk perspektiv, siden økte låneopptak vil utfordre kommunens økonomiske situasjon betraktelig.

Videre vil konsekvensene av korona-pandemien påvirke oss i lang tid framover. Vi må også kunne forvente at det vil oppstå en ny oppblussing av smitte i kommunen og at organisasjonen på nytt må gå i beredskapsmodus.

Som også nevnt innledningsvis, skaper dette en meget uforutsigbar situasjon framover. Man må forvente at man på kort varsel må endre prognoser som legges i løpet av driftsåret 2020, samt i forbindelse med budsjett og økonomiplan for perioden 2021 – 2024. Eventuelle endringer i utfordringsbildet må til enhver tid settes opp mot progresjon i pågående utviklingsprosjekter, siden pandemien potensielt vil ha en inngripende virkning på kommunens fokusområder og ressursbruk.

Videre viser strateginotatet at det i 2021 må jobbes videre med å få bedre kontroll på økonomistyring, hovedsakelig innenfor oppvekstområdet. Den foreslåtte omorganisering, med virkning fra 2021 er et viktig ledd i dette arbeidet.

Oppsummert mener rådmannen at det er særlig viktig at man i det videre budsjettarbeid har fokus på følgende momentene:

- God kontroll på de store investeringsprosjektene innenfor helse og oppvekst

- Tilpasse organisasjonen og dets ambisjonsnivå etter utviklingen av koronapandemien. I dette ligger også et behov for en kontinuerlig avstemming mellom kommunens utviklingstakt og tilgjengelig kapasitet
- Økt fokus på økonomistyring, med særskilt vekt på oppvekstsektoren. Omorganiseringen som omtalt i dette dokumentet er et viktig ledd i dette

Avslutningsvis vil rådmannen også benytte anledningen til å takke alle medarbeidere i Inderøy kommune. Det er gjennom deres felles innsats at kommunen har håndtert en vanskelig krisesituasjon på en utmerket måte. Jeg er både stolt og rørt over å være rådmann i en organisasjon som består av dyktige og engasjerte medarbeidere som på daglig basis yter sitt beste, selv om omstendighetene ikke alltid er like optimale.

Inderøy, 26. mai 2020

Peter Ardon

Rådmann Inderøy kommune